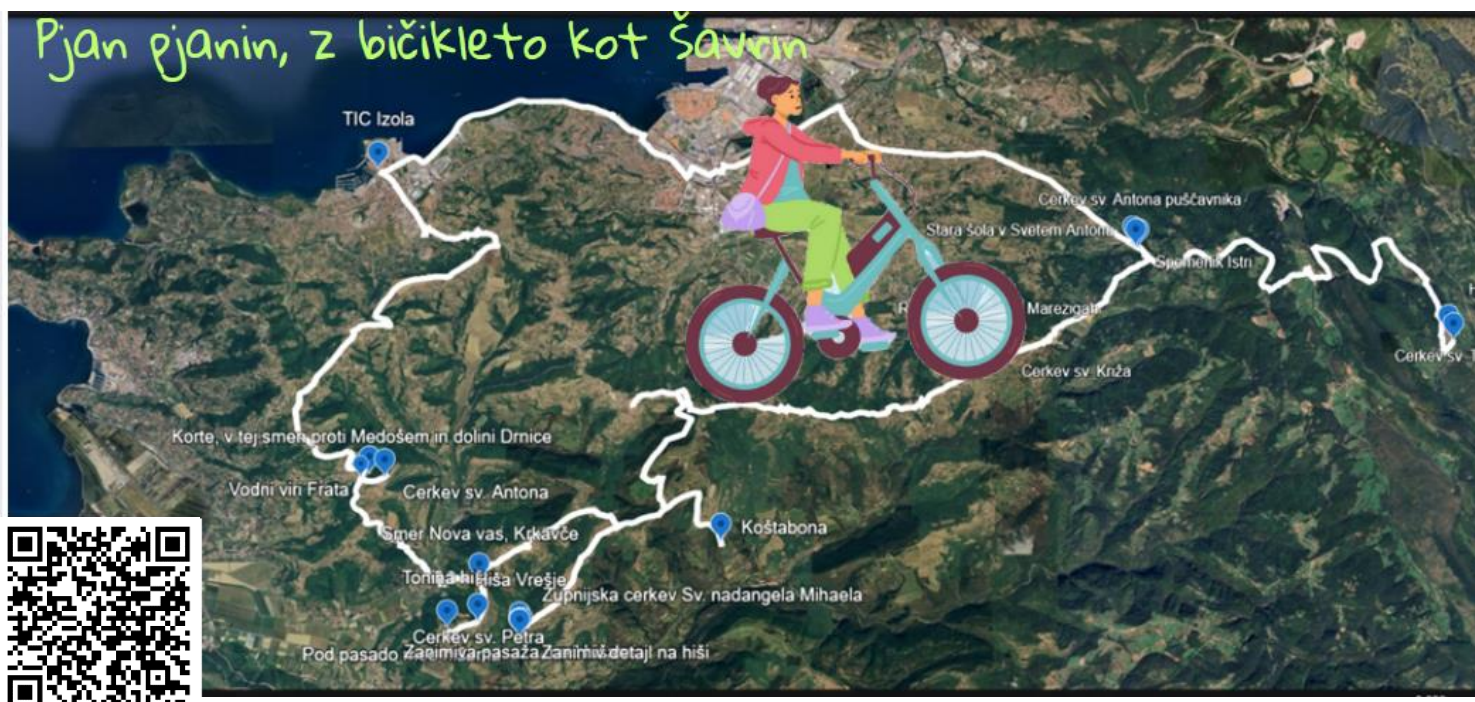

OSNOVNA ŠOLA VOJKE ŠMUC IZOLA
SCUOLA ELEMENTARE VOJKA ŠMUC ISOLA
Prešernova cesta 4, 6310 Izola
E: tajnistvo@osvsmuc.si, T: 05 662 11 50

Naslov: Pjan pjanin, z bičikletu kot Šavrin

39. festival Turizmu pomaga lastna glava

Tradicija v trendu

Avtorji: Vita Klun, Manuel Domenik, Dinka Mikin, Mila Kocjan, Ester Charpentier

Mentorji: Debora Umer, Katica Rožac Jerman, Niki Antolović Seyfert

Osnovna šola Vojke Šmuc Izola, Prešernova cesta 4, 6310 Izola

Izola, marec 2025

Podatki o šoli

Šola: Osnovna šola Vojke Šmuc Izola, Prešernova cesta 4, 6310 Izola

Tel: 05/662 11 50 Fax: 05/662 11 72 e-pošta: tajnistvo@osvsmuc.si

Naslov raziskovalne naloge: Pjan pjanin, z bičikletu kot Šavrin

Avtorji:

Vita Klun, 9. b

Manuel Domenik, 9. a

Dinka Mikin, 9. c

Mila Kocjan, 9. c

Ester Charpentier, 9. a

Mentorji: Debora Umer, Katica Rožac Jerman, Niki Antolovič Seyfert

Priloge:

- spremna beseda ob videoposnetku
- soglasje za sodelovanje v projektu Turizmu pomaga lastna glava
- zemljevid kolesarskih poti in opisi vasi
- seznam društev za vodene ogled po vaseh
- kartonček za žige

ZAHVALA

Radi bi se iskreno zahvalili našim staršem, ki so nas podpirali pri nastajanju naloge in pripravi materiala za turistično tržnico.

Posebna zahvala gre učiteljici Deani Protner za jezikovni pregled naloge in učiteljici Tatjani Kuret za lektoriranje angleškega dela besedila. Hvaležni smo tudi učiteljici Mojci Burgar, ki nam je s pomočjo računalniškega programa omogočila oblikovanje košaric (plenjerjev) in magnetov.

Največja zahvala pa gre našim mentorjem.

Učiteljici Debori Umer, ki nas je ves čas podpirala in spodbujala ter pripomogla k nastanku te naloge, učiteljici Katici Rožac Jerman, ki nas je motivirala pri pripravi izdelkov za turistično tržnico, in učitelju Nikiju Antoloviću Seyfetu za pomoč pri montaži videoposnetka.

Nenazadnje pa hvala tudi ravnatelju naše šole, Antonu Balohu, ki nas nenehno spodbuja pri našem ustvarjanju in nam nudi finančno podporo.

1.	UVOD	6
2.	RAZISKOVALNI DEL NALOGE	6
2. 1	IDEJA	6
2. 2	POTEK RAZISKAVE	6
2. 2. 1	Življenje Šavrink	7
2. 2. 2	Potek kolesarske poti	7
2. 2. 2. 1	Izola–Korte	8
2. 2. 2. 2	Korte–Sveti Peter	8
2. 2. 2. 3	Sveti Peter–Krkavče	9
2. 2. 2. 4	Krkavče–Koštabona	10
2. 2. 2. 5	Koštabona–Šmarje	11
2. 2. 2. 6	Šmarje–Marezige	12
2. 2. 2. 7	Marezige–Sveti Anton	12
2. 2. 2. 8	Sveti Anton–Hrastovlje	13
3.	CILJNE SKUPINE	14
3. 1.	KDO BO KAJ OPRAVIL	14
3. 2.	TRŽENJE TURISTIČNEGA PRODUKTA	15
3.	FINANČNA SREDSTVA	15
4.	ZAKLJUČEK	15
5.	VIRI IN LITERATURA	16
5. 1	Seznam fotografij	16
6.	PRILOGE	17

POVZETEK

„Po tej stezi hodte, kamor čujeste peteline in vidiste kamine,“ je rekel oče hčerama iz Gračišča, ko sta prvič šli z očetom v Istro pobirat jajca, ki so jih nato prodajali v Trstu. Te besede, ki so jih Šavrinke pogosto slišale od mam, tet, non, sosed in vseh žensk, ki so v prvi polovici 20. stoletja hodile v Istro zbirat jajca, da bi jih prodale v Trstu, ter domov in nazaj v Istro prinesle potrošne artikle, kot so sukanec, milo, petrolej, sol, rute, robci in drugo, so dolgo odzvanjale v njihovih ušesih.

Šavrinke, ponosne in vztrajne ženske, ki so nekoč prečkale dolge poti med istrskimi vasicami in večjimi mesti, da bi s svojo pridnostjo preživele družine. Nosile so košare, polne svežih jajc, sadja in zelenjave, včasih pa tudi mlečne izdelke, meso, kruh, gozdne sadeže in drugo ter jih prodajale na trgih obalnih mest in Trsta. V mraku so odhajale iz svojih domov in se peš podale na dolgo pot skozi gozdove, čez griče in doline, pogosto v slabem vremenu, a vedno s ponosom in z dostojanstvom. Skozi stoletja so postale simbol delavnosti in neodvisnosti istrskih žensk, saj so bile tiste, ki so prinašale zaslužek in skrbele, da domovi niso stradali. Njihovo življenje ni bilo lahko, a so v sebi nosile trdoživost, ki je preživela še danes.

Namen naše naloge je ustvariti *turistično pot*, ki vključuje poti in nekatere kraje, iz katerih izhajajo Šavrinke. Pot je pripravljena tako, da jo obiskovalec opravi sam ali ga po poti vodi Šavrinca. Ta je oblečena v nošo. Šavrinke so bile prave popotnice, poznale so številne poti, steze in ceste med vasi in mesti. Poti, ki so jo v preteklosti te popotnice opravile peš ali z osličkom oziroma mušo, jo bodo naši popotniki/turisti opravili z električnimi kolesi.

Po predhodni najavi bodo turisti izkusili, podoživeli delček življenja Šavrinke, ko bodo poskusili ročno prati perilo, peči kruh na ognjišču, napajati oslička v puču, spoznati številne zgodbe in dogodivščine vaščanov, ki so verjeli v štrige in druga bajeslovna bitja, nositi plenjer poln zelenjave, jajc, kruha ali izdelati lončeno „škodel“ ali „pjati“.

Turistična pot je predstavljena na spletni strani turistično-informativnega centra v Izoli, kjer lahko skenirajo QR kodo, ki jih popelje na turistično pot **Pjan pjanin, z bičikletom kot Šavrin**. Kolesarji in obiskovalci morajo imeti na telefonu nameščeno aplikacijo Google Earth. Na ekranu telefona se prikaže zemljevid s potmi, ki vodijo do različnih krajev. Te popotnik lahko spozna tako, da pritisne na ime kraja in klik ga popelje na značilnosti le-tega. V opisu so znamenitosti krajev in različni objekti, ki so vezani na življenje ali delo Šavrinke. Pri opisih so tudi povezave do doživetij, ki jih popotniki po predhodni najavi lahko doživijo. Preden se turist odpravi na obisk vasi v istrsko zaledje, se oglasi v TIC-u, kjer prejme še kartonček, v katerega bo po opravljenem ogledu vasi in/ali po doživetjih prejel žig, ki ga bo dobil v vaški gostilni.

Pot turisti opravijo v enem ali več dneh.

Po opravljeni celotni turistični poti v TIC-u prejmejo nagrado v obliki magneta ali plenjerja.

Šavrinke jih bodo vodile po Kortah, Svetem Petru, Šmarjah, Koštaboni, Krkavčah, Marezigah, Svetem Antonu ter Hrastovljah.

Nalogo je mogoče dobiti v TIC Izola, Mestni knjižnici Izola in na spletni strani Osnovne šole Vojke Šmuc Izola.

Ključne besede: turistična pot, Šavrinca, planjer, Marezige, Sveti Peter, Šmarje, Krkavče, Sveti Anton, Hrastovlje, Koštabona.

ABSTRACT

"Walk along this path where you hear the roosters and see the chimneys." said the father to his two daughters from Gračišče when they first went with him to Istria to collect eggs they later sold in Trieste. These words accompanies *Šavrinke*, women from the hinterland of Istria, for a long time. They would be spoken by their mothers, aunts, grandmothers, neighbours and all the other women who, in the first half of the 20th century,

would collect eggs in Istria and sell them in Trieste in order to be able to bring home, back to Istria, consumables such as cloth, soap, paraffin oil, salt, scarves, handkerchiefs and more.

Šavrinke were proud and persevering women, who once crossed the long distances between their Istrian villages and larger towns to support their families with their hard work. They would carry baskets full of fresh eggs, fruit, vegetables and sometimes dairy products, meat, bread, foraged berries and other produce that they sold in the markets of the coastal towns and Trieste. They would leave their homes at dusk and set off on foot on a long journey through forests, over hills and valleys, often in bad weather, but always with pride and dignity. Over the centuries, they have become a symbol of the industriousness and independence of Istrian women as they were the ones who earned the money and kept hunger at bay in their homes. Their lives were not easy, but their resilience survives to this day.

The aim of our task is to create a tourist trail – an itinerary that includes the routes *Šavrinke* used to take and some of the places from which they originated. The trail is designed to be either self-guided or guided by a *Šavrinke*, dressed in her regional costume. *Šavrinke* were true travellers, they knew many paths, lanes and roads winding between the Istrian villages and towns. The paths, which in the past these women travellers walked or travelled with a donkey or a mule, will now be undertaken by our travellers/tourists on electric bicycles.

Following a prior arrangement, the tourists will experience and relive a part of a *Šavrinke's* life; they can try out washing laundry by hand, they can bake bread on the hearth, take the donkey to the watering hole, learn about the many stories and adventures of the villagers who believed in *štrige* or witches and other mythical creatures, carry a woven basket full of vegetables, eggs, bread or make a clay *škodela* or *pjatić*.

The tourist trail is presented on the websites of the tourist information center of Izola, where the interested tourists can scan a QR code that will take them to the Nice and easy, like a Savrin; cycling the heritage of Istria. Cyclists and visitors must have the Google Earth app installed on their phone. A map with the trails leading to different places will appear on their phone screens and by clicking on a place name they will be taken to its features. The descriptions include the places of interest and various objects related to the life or work of the *Šavrinke*. The descriptions also include links to activities travellers can experience by prior reservation. Before heading on the trail and into the Istrian hinterland, the tourists check in at the Tourist Information Centres, where they will each receive a card which will be stamped at the village inns after visiting and experiencing the chosen villages.

The tourists can take one or more days to complete the itinerary. They can choose to spend one day on the trail visiting their chosen villages or they can complete the entire itinerary in several days.

After completing the entire route, the visitors receive a prize - a magnet or a woven basket from the Tourist Information Centres

The guides will lead them around Korte, Sveti Peter, Šmarje, Koštabona, Krkavče, Marezige, Sveti Anton and Hrastovlje.

This project work can be obtained at the Tourist Information Centre (TIC) in Izola, the Izola City Library and the school's website.

Keywords: tourist trail, Šavrinke, Marezige, Sveti Peter, Šmarje, Krkavče, Sveti Anton, Hrastovlje, Koštabona, planjer

1. UVOD

Mi, prebivalci slovenske Istre, smo pogosto slišali za Šavrinke. Ob obisku Hrastovelj, nad vasjo in nasproti cerkve Svete Trojice, ob cesti proti Dolu, lahko opazimo kamniti kip Šavrinke, simbol slovenske Istre, ki ga je leta 1990 ustvaril Jože Pohlen. Čeprav so bile te delovne, vztrajne in ponosne ženske upodobljene v kipih, smo njihove življenjske zgodbe spoznali predvsem skozi knjigo Marjana Tomšiča z naslovom Šavrinke. S plenjerjem na glavi so v svojem življenju prehodile na stotine kilometrov, da bi družinam zagotovile boljše življenje. Šavrinke so bile dolgo spregledane, vendar sta jih na piedestal postavila prav kipar Pohlen in pisatelj Tomšič. Danes vemo veliko o njihovem življenju, saj so mnoge ženske iz Koprškega gričevja, znanega tudi kot Šavrinija, spregovorile o svojih težkih življenjskih izkušnjah.

Namen izdelave turistične naloge je

- predstaviti nekatere vasi skozi oči Šavrink,
- razumeti in doživeti življenje Šavrink,
- oživiti poti, ki so jih uporabljale Šavrinke.

Pri snovanju naloge smo se hitro strinjali, da bomo oživili Šavrinke in jih predstavili v sodobni luči. Razmišljali smo o plenjerju, ki bi ga preoblikovali v torbico. Izziv se je pojavil, ker nihče izmed nas ni bil posebej spreten pri šivanju ali pletenju. Prava ideja je nastala tik pred božičem, ko smo se spomnili, da bi lahko ustvarili turistično pot, ki bi vodila po stezah, cestah in poljskih poteh, ki so jih uporabljale Šavrinke. Da ne bi bila le ena izmed številnih tematskih poti, smo se odločili, da obiskovalcem ponudimo osebno izkušnjo in vpogled v življenje Šavrinke.

2. RAZISKOVALNI DEL NALOGE

2. 1 IDEJA

Pri snovanju naše turistične poti smo se zgledovali po življenju Šavrink, popotnic, ki so poznale vsako kozjo stezo in jo spretno izkoristile, da so peš ali z osličkom čim hitreje prispele v mesto ter tam prodale svoje pridelke.

Z našo turistično potjo želimo obiskovalcem, popotnikom, kolesarjem in ljubiteljem narave in kulturne dediščine omogočiti edinstveno doživetje, kjer se prepletata gibanje in kultura. Po najemu ali uporabi lastnega kolesa (električnega ali navadnega, pri čemer je za slednje potrebna boljša telesna pripravljenost) se bodo lahko po kolesarskih stezah in slikovitih stranskih poteh povzpeli v zaledje obalnih mest. Tam jih čakajo čudoviti razgledi, pristne vasice in priložnost, da v prvi osebi začutijo delček življenja Šavrink.

Pot jih bo popeljala skozi slikovite vasice, vsaka ima svojo edinstveno zgodbo, arhitekturo in tradicijo, kjer bodo lahko uživali v pristni lokalni kulinariki v prijetnih gostilnah. Odkrivanje teh vasi lahko razdelijo na enega ali več dni. Vsak popotnik prejme kartonček, v katerega zbira žige ob obisku osmih vasi. Ko zbere vse žige, ga na koncu poti pričaka posebno darilo.

Delo smo si razdelili tako, da je vsak izmed nas opisal eno vas. Pomoč pri finančni plati sta nam ponudili mentorici. Učiteljica matematike, Mojca Bugar, nam je priskočila na pomoč z 2D-tiskalnikom pri oblikovanju košarice in magneta, ki ju bomo ponudili kot darilo popotnikom, ko bodo prekolesarili našo turistično pot. Učiteljica angleščine, Tatjana Kuret, je preverila prevod povzetka, za pravopis in oblikoslovje je poskrbela učiteljica slovenščine, Deana Protner. Učitelj športa je ponudil pomoč pri ustvarjanju videoposnetka, za objavo na spletni strani šole pa nam je pomagal učitelj računalništva, Gorazd Novak.

2. 2 POTEK RAZISKAVE

Pri oblikovanju našega turističnega proizvoda smo opravili nekaj raziskav, med drugim o:

- načinu življenja Šavrink,

- poteh, po katerih so hodile,
- naselijih, v katerih so živele.

Za raziskovalni del smo se obrnili na domačine, ki so poznali način življenja žensk v slovenskem delu Istre v prejšnjem stoletju. Pozanimali smo se o poteh, ki so jih prehodile, obiskali nekatere vasi ter poiskali zanimive zgodbe in kraje, povezane s Šavrinkami. Naše none in nonote smo vprašali po zgodbah teh vztrajnih in delovnih žensk. Naši predniki izhajajo iz vasi, ki jih bomo opisali in obiskali.

2. 2. 1 Življenje Šavrink

V 19. stoletju je Trst postal pomembno gospodarsko središče severne Istre, oskrbovan s pridelki in storitvami iz zaledja. Železniška povezava z Dunajem je še okrepila trgovino, a v 20. stoletju so elektrifikacija, porast pekarn in konkurenca italijanskih pridelovalcev zmanjšali donosnost nekaterih dejavnosti. To in povišanje davkov leta 1924 je prisililo prebivalce slovenskega dela Istre v iskanje novih virov zaslužka, pri čemer so ključno vlogo prevzele ženske, Šavrinke, ki so peš ali s pomočjo osličkov preprodajale kmetijske in trgovske izdelke v Trstu in obalnih mestih¹.

Istrske vasi so polne zgodb in bogate kulturne dediščine, ki jih obiskovalci lahko spoznajo sami, a najlepše jih predstavijo prav Šavrinke. Njihovo življenje je bilo preprosto in naporno – dan so preživljale med delom na vrtovih, pripravo hrane in gospodinjskimi opravili. Oblačila so bila skromna, ena za doma, druga za na pot, nosile so plenjer, v katerem so prenašale blago. Perilo so prale ob vodnih virih, hiše so bile zgrajene iz kamna in prilagojene istrskemu podnebjju. Vsako jutro so se odpravljale na dolgo in težavno pot v mesto, da bi prodale svoje pridelke in tako preživele.

Njihova vera in skupnost sta igrali pomembno vlogo – pred odhodom v mesto so se zbirale pri cerkvi, molile za srečo in varno vrnitev. Kljub naporom in tveganjem so bile ponosne na svoje delo, saj so bile ključne za oskrbo mestnega prebivalstva. Vsak njihov korak je bil del dolge tradicije istrskih žena, ki so z vztrajnostjo in trudom ohranjale svojo skupnost in kulturno dediščino.

2. 2. 2 Potek kolesarske poti

Kolesarska pot **Pjan pjanin, z bičikletu kot Šavrin** povezuje obalna mesta z zaledjem. Gre za več kolesarskih poti, ki jih lahko prekolesarite v enem ali več dneh. Naša kolesarska pot ponuja izkustveno doživetje, ki ga kolesarji najbolje občutijo, če za vodnico vzamejo Šavrinko. V nekaterih vaseh vam Šavrinke predstavijo njihove znamenitosti in omogočijo, da izkusite del njihovega življenja.

Slika 1: Logo turističnega izdelka

Obiskovalci in kolesarji lahko uporabljajo lastno kolo ali ga najamejo v izposojevalnici. V Turistično informacijskem centru skenirajo QR kodo, ki jih poveže z zemljevidom in opisom vasi. Poleg tega so pri posamezni vasi zapisane informacije o vodenjih, za katera se morajo obiskovalci predhodno naročiti.

Kolesarska pot povezuje Izolo z vasmimi v njenem zaledju in zaledju ostalih obalnih mest. Te vsi so Korte, Šmarje, Koštabona, Krkavče, Sveti Peter, Marezige, Sveti Anton in Hrastovlje. (Povezava do karte: <https://earth.google.com/earth/d/1julRN17ERB1qPGTiHUs4YI0S0gwGns1o?usp=sharing>)

Kolesarji si lahko ogledajo več vasi v enem dnevu, lahko pa se odločijo za večkratni obisk ali celo večdnevne počitnice. Električno kolo lahko napolnijo v Krkavčah pri Hiši Vrešje.

¹ http://twohomelands.zrc-sazu.si/uploads/articles/1448444110_Lozej_Savrinke.pdf (Dostop: 12. 2. 2025)

2. 2. 2. 1 Izola–Korte

Pot začnemo pri TIC-u v Izoli.

Opis poti: Iz Izole kolesarji nadaljujemo pot **v smeri Kort. Za mostom čez avtocesto** po 120 metrih ostro zavijejo **levo** in se po poti peljemo še 210 metrov, nato zapeljemo na stransko cesto desno. Sto metrov naprej, pod skupino hiš, zavijemo levo in kolesarimo navzgor približno 1370 metrov, dokler ne **pridemo na cesto Baredi–Gažon**. Od tu sledimo glavni cesti **do križišča za Ronkaldo**, kjer nas pot pripelje na Šared. Nato kolesarimo proti Šaredu med oljčniki, uživajoč v razgledu na mesto Izola in morje. V Šaredu se priključimo glavni cesti proti **Kortam**.

Slika 2: QR koda
z zemljevida kolesarskih
poti

V vasi se po predhodnem dogovoru srečamo s Šavrinko, ki nas popelje po vasi.

Šavrinka: „Dobrodošli v Kortah, najlepši vasi izolskega podeželja! Korte se ponašajo z **206 let staro šolo**, ki je najstarejša v slovenskem delu Istre. Prvotno je bila urejena v stavbi, kjer danes stoji družinski hotel. **Hotel Stara šola** danes ponuja kolesarjem prijazno nastanitev in udobje.

Blizu stare šole stoji **cerkev svetega Antona Puščavskega**, ki jo krasijo čudoviti baročni oltarji, delo kiparja Bigoccija iz leta 1762. V zakristiji hranimo **več kot 550 let stare glagoljaške zapise** in ploščo z latinskim napisom iz leta 1812. Naša vas je bila prvič omenjena že leta 1472 pod imenom **Kurte**².

Dejavnost: „Sedaj pa vas povabim **k vodnemu viru Frata**, ki se nahaja 50 metrov pod glavno cesto. Tu so nekoč ljudje napajali živino, ženske pa so prale perilo in ga pogosto sušile kar na kraju samem. Na tem mestu se lahko tudi vi preizkusite v nekdanjih opravilih! Prinesla sem **desko, milo in lavor**, da vam pokažem, kako so naše none včasih prale perilo. Kdor želi, lahko poskusi tudi sam – ni tako preprosto, kot se zdi!“

Po tej izkušnji nadaljujemo pot do **Kaštelirja**, ene največjih prazgodovinskih naselbin v slovenski Istri³.

Pred tem se ustavimo v gostilni in si pridobimo **štampljko** za opravljeno postajo v Kortah, seveda v spremstvu **Šavrinke**.

2. 2. 2. 2 Korte–Sveti Peter

Opis poti: Zdaj pa naprej! Najprej proti **Medošem**, enemu od zaselkov Kort, nato pri **ekološkem otoku zavijemo levo** proti **dolini Drnice**. Ko se spustimo v dolino, zavijemo **desno**, nato po **100 metrih levo** proti **Svetemu Petru**.

Tu nas čaka pravi izziv, saj se bomo s **25 metrov nadmorske višine dvignili na 214 metrov**, kjer stoji **cerkev svetega Petra**. Domačini pravimo vasi kar **Šupeter**, tam pa vas že pričakuje **Šavrinka iz Svetega Petra**. Popeljala vas bo skozi vas in vas povabila v **Tonino hišo**, kjer boste spoznali, kako so tu nekoč živeli.

Le pogumno naprej – zgodovina nas čaka!

Šavrinka: „Pozdravljeni v **Svetem Petru**! Jaz sem Šavrinka – **Šupetrca**, danes vas popeljem po naši lepi vasi. Sveti Peter leži na vzpetini, od koder se razprostira razgled na oljčne nasade, vinograde in okoliške griče. Zaradi svoje lege je kraj že od nekdaj povezoval notranjost Istre z obalnimi mesti.

² https://www.traven.si/traven/index.php?option=com_k2&view=item&id=2807:korte-cerkev-sv-antona-puscavnika&Itemid=862 (Dostop: 12. 2. 2025)

³ <https://www.kastelir.eu/si/Domov> (Dostop: 12. 2. 2025)

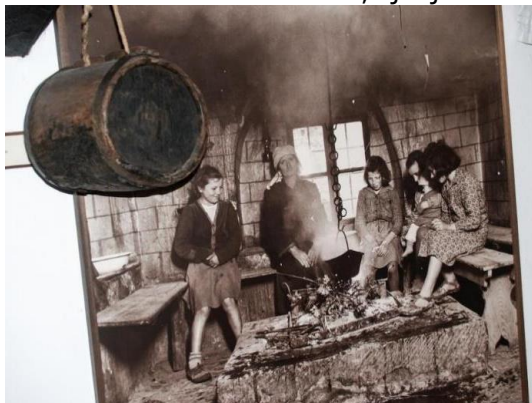
Stopimo do **cerkve svetega Petra**, ki je vasi dala ime. V njej hranimo **sliko Marije z Jezusom in s svetniki** ter **renesasnici kamnit oltar**, delo beneške delavnice Pietra Lombarda. Posebnost cerkve so „**škarjice**“, zvonik z dvema zvonovoma⁴.

Vas se v virih prvič omenja leta **1064** pod imenom **San Pietro dell'Amata**. Po drugi svetovni vojni so jo imenovali Raven, a leta 1992 je ponovno dobila prvotno ime⁵.

Premaknimo se še k **Tonini hiši**, kjer je danes etnološki

Slika 3: Tonina hiša (Vir: Antolović, 2025)

Slika 4: Ob ognjišču (Vir: <https://traven.si/nova/okolinas/sv-peter>)

muzej. Tu je nekoč živel premožna kmečka družina, ime pa je dobila po zadnji lastnici **Antoniji Gorela – Toni**. Pritličje hrani star mlin in stiskalnico za oljčno olje, v nadstropju pa si lahko ogledate kmečko bivališče s črno kuhinjo in z odprtim ostrešjem⁶. Pred hišo boste opazili murve, saj je bilo v času avstrijske oblasti gojenje sviloprejk pri nas zelo razširjeno."

Dejavnost: „No, zdaj pa v roke metlo, da bo dvorišče spet lepo in urejeno!"

Zdaj pa le še v Štarijo pr' Vance po šampiljko – in naprej na potep!

2. 2. 2. 3 Sveti Peter–Krkavče

Opis poti: Pot proti Krkavčam nadaljujemo **skozi Novo vas** do križišča, kjer **zavijemo desno** proti vasi (levo vodi pot proti Padni). Na poti nas spremljajo vinogradi, oljčniki in gozdovi, ki s svojo slikovitostjo oblikujejo istrsko pokrajino.

Na prvem križišču zavijemo desno, nato pa nadaljujemo do naslednjega razcepa, kjer ponovno **zavijemo desno proti Krkavčam**. Do cilja nas loči še približno **2,7 km** prijetne vožnje skozi istrsko podeželje, pri čemer se pot postopoma spusti za **115 metrov** nadmorske višine.

Šavrinka: „Dobrodošli v Krkavčah! Pridite, pridite, pokazala vam bom **Hišo Vrešje** – živi muzej družine Reja.

Tu je doma življenje, kot je bilo nekoč! V hiši je odprto ognjišče, na njem se kuha polenta, pa še kakšna dobra istrska jed se najde. Tu je miza s stoli, pa vse polno predmetov, ki so jih ljudje uporabljali v začetku 20. stoletja. V spalnici je nekoč spala cela družina, v kleti pa so hranili pridelek, orodje, pa še kakšnega oslička ali ovčko. V

⁴ <https://www.piran.si/objava/238698> (Dostop: 12. 2. 2025)

⁵ <https://traven.si/nova/okolinas/sv-peter> (Dostop: 12. 2. 2025)

⁶ <https://traven.si/nova/okolinas/sv-peter> (Dostop: 12. 2. 2025)

spalnici je nekoč spala cela družina, v kleti pa so hranili pridelek, orodje, pa še kakšnega oslička ali ovčko. Zraven hiše je vodni vir, ki nikoli ne presahne – poleti je bil kot naročen za umivanje in pranje perila⁷

Dejavnost: „A zdaj je čas za delo. Zamesili bomo kruh! Ognjišče je že zakurjeno, gospodinja je vse pripravila. Medtem ko testo vzhaja, se bomo sprehodili po vasi. Če kdo potrebuje **polnjenje baterije kolesa**, je sedaj pravi čas.

Slika 5: Priprava kruha v Hiši Vrešje (Vir: Charpentier, 2025)

Krkavče stojijo na treh velikih skalah – na prvi je **vaška ploščad in cerkev svetega nadangela Mihaela**. O njej vam bo več povedal gospod Pavel Goja, ki cerkev skrbno varuje. To cerkev so posvetili leta 1749, ampak pred njo je tukaj že stala stara cerkev, posvečena sveti Ani, nekaj njenih ostankov lahko vidite v zakristiji. Če pogledate na steno, boste videli sliko Tridentinskega koncila, delo Bartolomea Bossija iz Benetk. Pod zvonikom, ki je bil nekoč obrambni stolp, pa stoji star nagrobnik župnika in kuharice. Pravijo, da se ob njem nabere lužica, kadar se bliža slabo vreme."

Slika 6: S kolesom do Hiše Vrešje v Krkavčah (Vir: Charpentier, 2025)

Krkavče so prava istrska vas! Hiše iz peščenjaka, rinke za privezovanje živine, podhodi, ki so jih obrusili rogovi boškarinov, kamnita posoda za brusni kamen. Tam zgoraj zagledamo staro šolo – na njej še vedno stoji kamniti obok, kjer je nekoč visel šolski zvonec. Toliko zgodb šepetajo ti kamni... A zdaj pa hitro nazaj, naš kruh je že vzhajal, še speči ga moramo!

Preden zapustimo Krkavče, si ogledamo še skrivnostni **Krkavški kamen**. Ta starodavni megalit z reliefom neznanega izvora priča o davnih časih. Nekateri pravijo, da ima posebno energijo, drugi verjamejo, da je ostanek prastarega kulta. Nekoč so mimo njega hodile Šavrinke na poti v Trst, danes pa vabi popotnike, da začutijo njegov čar.

2. 2. 2. 4 Krkavče–Koštabona

Opis poti: Sedaj nas čaka pot do Koštabone – najprej 2,73 km do križišča, tam zavijemo desno in še 2,5 km naprej. V vasi nas pričaka Šavrinka, naša vodnica.

Šavrinka: „A ste že bili v **Koštaboni**?" nas nagovori s prijaznim nasmehom. "Ime naše vasi naj bi izhajalo iz Castrum Bonae – utrdbe boginje Bone, zaščitnice zdravja, plodnosti in materinstva. Še preden so prišli Rimljani, so ji tu postavili svetišče. Koštabona se razteza po griču kot krošnja drevesa, njene kamnite hiše se strmo spuščajo proti dolini Dragonje. Na griču nad vasjo so arheologi našli ostanke kaštelirja, starodavnega gradišča. Pri nas pa zanimivosti ne manjka!" nadaljuje z nasmehom.

"Imamo kar tri cerkve, vse iz 15. stoletja! Najprej župnijska **cerkev svetega Kuzme in Damijana**, ki vas pozdravi na začetku vasi. Potem je tu **cerkev blaženega Elia**, čisto stisnjena med hišami sredi vasi. Na koncu pa še **cerkev svetega Andreja**, ki kraljuje tam gori na pokopališču.⁸

⁷ <https://foto-zgodbe.blogspot.com/2016/09/hisa-vresje-zivi-muzej-v-krkavcah.html> (Dostop: 13. 2. 2025)

⁸ Pucer, A., 2005, str., 135

Ste vedeli, da je tam, kjer zdaj stoji cerkev svetega Kuzme in Damijana, nekoč bilo pogansko svetišče? Pa cerkev svetega Andreja – kako lepo stoji, čisto na robu naravnega pomola, kot da bdi nad vasjo! Cerkev blaženega Elia pa se ponaša s čudovitim baročnim portalom.

Pri zvoniku župnijske cerkve opazimo doprski kip Alojza Kocjančiča. On je tu župnikoval celih 25 let! Pa ni bil samo duhovnik, bil je tudi pesnik. Kako lepo je v svojih verzih opeval Istro in njene ljudi!

Slika 7: Šavrinkina dobrodošlica v Koštaboni (Vir: Mikin, 2025)

Dejavnost: „V spomin na Alojza Kocjančiča bomo prebrali pesem **Istra – mati⁹**.”

O Istra, draga zemlja rodna moja,	Nihče ni v tebi kdaj iskal heroja,	Jaz, tvoj otrok, deležen tvoje »hvale«	Ljudi opeval bom, vode in skale
za tužno – kot v posmeh so te krstili,	te pevcev pesem še doslej ni pela,	in svest prenekateri si krivice,	z ljubeznijo do tebe, do resnice,
s prezirom so stoletja te pojili,	pozabljena za svet so tvoja dela,	obraz tvoj, mati, bom odkrival pravi.	da se ti ranjeno srce pozdravi.
nihče ljubezni dal ti ni napoja.	ti tujec je zavrl polet razvoja.		

Zdaj pa urno v Turistično društvo Koštabona po žig, potem pa veselo naprej!

2. 2. 2. 5 Koštabona–Šmarje

Opis poti: Vrnemo se nazaj na križišče Puče–Koštabona–Šmarje in potem naravnost proti Šmarjam, kakšne štiri kilometre. Najprej bo treba malo v breg, potem se cesta položi, nato pa s Poljan le še navzdol, dokler ne pridemo v Šmarje, ki ležijo na 270 metrih nad morjem.

Šavrinka: „Šmarje so lepa vasica, ime so dobile po **sveti Mariji – Št. Marija**. Včasih smo zidali s peščenjakom, hiše so bile podolgovate, kuhinjo smo imeli sredi doma, tam je bilo ognjišče, nad njim pa napa. Naše hiše so bile zidane v nadstropjih, zunaj so vodile stopnice na baladur, ki je imel nadstrešek. Okna so bila majhna, vedno obrnjena proti jugu – da pozimi ni preveč pihalo in da poleti ni bilo prevroče. Škure smo zapirali pred burjo in soncem, strehe pa smo pokrili s korci¹⁰.

Slika 8: „Tradicija v trendu“ tudi v arhitekturi, (Vir: Mikin, 2025)

⁹ <https://www.kp.sik.si/kocjanciceva-soba/prvi-poet-slovenske-istre/> (Dostop: 13. 2. 2025)

¹⁰ https://sl.wikipedia.org/wiki/%C5%A0marje,_Koper (Dostop: 13. 2. 2025)

Najlepše istrske hiše so se ohranile okoli župnijske **cerkve Marijinega brezmadežnega spočetja**. Ta cerkev stoji že od nekdaj, njeni temelji segajo v 11. stoletje! Notranjost je preprosta, ker je bila v 30-ih letih 19. stoletja oropana. V zvonik so vzdali staro uro in kamnito okno iz 9. stoletja – prava mojstrovina! Včasih smo v vasi imeli kar tri cerkve, danes je poleg župnijske ostala še **cerkvica sv. Antona puščavnika na pokopališču**, ki sega v leto 1488¹¹.

Naslednja vas, kjer smo bile Šavrinke doma, so Marezige. Da pridete tja, se vrnite nazaj do križišča za Pomjan in se spustite v to čudovito vasico. Na najvišji točki vas bo pričakal prelep razgled – vidijo se morje, vinogradi in oljčniki. Če je vreme jasno, pa se na obzorju ponosno dvigajo Julijske Alpe s Triglavom na čelu.

Zdaj pa brž po štampljko v gostilno in veselo naprej!"

2. 2. 2. 6. Šmarje–Marezige

Opis poti: Do Marezig nas pelje lepa razgledna pot, da je veselje kolesariti! Najprej se na Pomjanu dvignemo na 371 metrov nad morjem, potem pa se skoraj 200 metrov spustimo – pravi užitek! Ampak spust ne bo trajal dolgo, saj se proti Marezigam spet začnemo vzpenjati. Da, naša dežela je razgibana, ni kaj! Zato pa je električno kolo zlata vredno, da noge malo počijejo!

Šavrinka: „Tukaj smo v Marezigah, kjer se vas razteza čez več zaselkov na slemenu in pobočjih Marežganskega hrbta. Na severu teče Badaševica, na jugu pa potok Rokava. Pa veste, od kod ime Marezige? Eni pravijo, da iz latinske besede *Marraensicu*, kar pomeni kamnita ali peščena tla, drugi pa menijo, da iz osebnega imena Marius¹².

Pečat vasi daje naša lepa cerkev svetega Križa, poleg nje pa stoji mogočen zvonik iz leta 1870. Če stopite malo naprej do razgledne točke, vas čaka še spomenik padlim borcem in žrtvam fašizma.

Marezige so pa tudi vinarska vas. Imamo najstarejši vinograd refoška v Evropi, veliko vinsko klet in – prav ste slišali – prvo vinsko fontano¹³! Naš pihalni orkester pa že skoraj 120 let igra in razveseljuje ljudi.

No, zdaj pa hitro do bara pri vinski fontani, da si pritisnete žig v kartonček. Potem pa brž na kolo proti Svetemu Antonu!"

Dejavnost: „Če ste pri vinski fontani, si lahko privoščite kozarček vina. Mladoletni pa popijejo kozarec soka ali vode ali temperanje (voda s kisom)."

2. 2. 2. 7 Marezige–Sveti Anton

Opis poti: Zdaj pa pride najlepši del poti – samo spust! No, res je, pri Kavaličih bo en klanček, ampak tistega še omenjati ni treba. Spustimo se za kakih 70 metrov niže in že smo pri **cerkvi svetega Antona Puščavnika**, ki stoji na 212 metrih nad morjem.

Šavrinka: „To je najstarejša stavba v vasi, okoli katere je nanizanih kar dvajset zaselkov. Kraj nosi ime prav po svojem zavetniku, svetemu Antonu. Po vojni so kraj preimenovali v Pridvor, od leta 1991 mu spet pravimo tako, kot so mu govorili stoletja pred nami – **Sveti Anton**¹⁴.

¹¹ Povzeto po oglasni tabli pred župnijsko cerkvijo Marijinega brezmadežnega spočetja v Šmarjah (Dostop: 13. 2. 2025)

¹² Pucer, A., 2005, str., 154

¹³ <https://visitkoper.si/locations-marezige/> (Dostop: 20. 2. 2025)

¹⁴ Pucer, A., 2005, str., 230

Vasi daje poseben pečat naša lepa cerkev. V njej lahko vidite sliko, ki jo je že leta 1600 naslikal Zorzi Ventura, lep oltar z bogato izrezljanimi stebri in glagolski napis na plošči, ki stoji v zakristiji. Ob cerkvi stoji zvonik, zraven je bilo včasih pokopališče. Malo niže pod cerkvijo pa stoji spomenik Istri, ki ga je ustvaril kipar Jože Pohlen¹⁵.

Če greste še malo dalje, pridete do **stare šole**, ki je v teh krajih že od leta 1898¹⁶! Ko so sezidali novo šolo, so stare prostore dali Pihalnemu orkestru Sveti Anton, ki že več kot 100 let veselo igra. Pa še nekaj zanimivega! Naš Sveti Anton se ponaša s **prvim slovarjem primorskega narečja**, ki ga je zbral župnik **Dušan Jakomin**. A veste, da se je v Potoku, to je eden izmed naših zaselkov, leta 2007 skotil **prvi slovenski boškarin** po dolgem času? Ime mu je Primo in je prvi te naše avtohtone pasme, ki se je vrnila po desetletjih. Danes živi v **naravnem rezervatu Škocjanski zatok**.

Slika 9: Cerkev v Svetem Antonu
(Vir: Mikin, 2025)

Na Kortini smo pa še bolj ponosni! Tam stoji prava kmečka hiša, ki ohranja zunanjo in notranjo podobo iz 19. stoletja. Prav take hiše so poznali naši stari starši¹⁷."

Dejavnost: „Preden nadaljujete pot, se ustavite v stari šoli in prisluhnite Pihalnemu orkestru Sveti Anton."

2. 2. 2. 8 Sveti Anton–Hrastovlje

No, zdaj smo prekolesarili večino naših krajev. Manjkajo nam le še Hrastovlje. A veste kaj? Tja bomo šli naslednjič, ker so malo bolj od rok. Šavrinka nam v Svetem Antonu pove še nekaj zanimivosti: „Šavrinke smo navadno uporabljale glavne poti, le kadar smo imele prazne roke ali lahek plenjer, smo si upale zaviti na stranske steze. Ko smo šle na trg v Koper ali Trst, pa ni bilo šale! Pot je morala biti trdna in sigurna, da se nismo spotaknile na kaki veji ali kamnu, bog ne daj, da bi se osliček prevrnil! To bi pomenilo, da bi šel ves pridelek po zlu, pa še naš zaslužek z njim."

Šavrinka: „No, zdaj pa še v Hrastovlje!"

Opis poti: Pot v Hrastovlje začnemo v Kopru. Po stari cesti se podamo proti Rižani, kjer zavijemo desno proti Hrastovljam in Gračišču. Sledimo cesti do smerokaza za Hrastovlje, ki nas pripelje naravnost v središče vasi. Če gremo v Hrastovlje iz smeri Svetega Antona, se odpravimo proti Kubedu, kjer nato zavijemo levo v smeri Kopra. Po približno 5 kilometrih pridemo do križišča za Hrastovlje. Do vasi nas nato loči še približno 2,5 kilometra. Tam nas bo po predhodnem dogovoru pričakala naša Šavrinka in nam razkazala svojo vas.

Šavrinka: „Ste že slišali za našo vasico? Ime je dobila po hrastih, ki tu rastejo že od nekdaj. A za nas Šavrinke so bile vedno nekaj posebnega. Na gričku v vasi nam je kipar in slikar Jože Pohlen postavil spomenik! In ni bil le kipar, bil je tudi velik ljubitelj umetnosti, prav on je v **cerkvici svete Trojice** odkril starodavne freske, ki segajo v 13. stoletje!

Celotno notranjost cerkve je leta 1490 poslikal Janez iz Kastva. Ko stopiš noter, se oči kar ne morejo nagledati!

Na stenah vidiš, kako je bil ustvarjen svet, kako so iz raja pregnali Adama in Evo, prizore Kristusovega trpljenja in kako so kmetje nekoč garali v vseh letnih časih. A najbolj znamenita je tista freska, zaradi katere prihajajo k

¹⁵ Pucer, A., 2005, str., 232

¹⁶ <https://radiokoper.rtvsllo.si/clanek/novice/stara-sola-v-sv-antonu-ostaja-namenjena-krajanom/438312> (Dostop: 20. 2. 2025)

¹⁷ <https://ekopercapodistria.si/nasi-kraji/sveti-anton-sticisce-bogate-kulture-zgodovine/> (Dostop: 20. 2. 2025)

nam ljudje iz vseh koncev sveta, mrtvaški ples. Cerkev pa ni samo umetniška zakladnica, je tudi prava trdnjava! Obdaja jo močno, dobro ohranjeno obzidje iz 16. stoletja, s kar dvema okroglima **obrambnima stolpoma**.

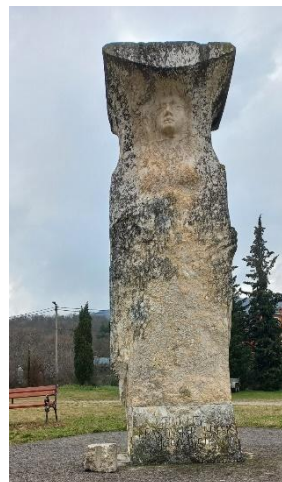
Ko so prišli Uskoki ali Turki, so se ljudje sem zatekli v varno zavetje. Prav zaradi tega je ta cerkev z obzidjem danes uvrščena na seznam svetovne kulturne dediščine¹⁸.

Jože Pohlen pa ni bil samo umetnik, bil je tudi človek z velikim srcem. Svojo umetniško zapuščino je zaupal hčerki, Doris Pohlen Gobbo, in ji naročil, naj skupaj z možem uredi zbirko in jo postavi v njegovih rojstnih Hrastovljah. In veste kaj? Želel je biti pokopan prav tukaj, v svoji ljubi vasi¹⁹.

No, zdaj ste izvedeli še nekaj več o Hrastovljah. Kaj pravite, boste prišli pogledat te znamenite freske in nas, Šavrinke, na tistem hribčku?"

Dejavnost: „Postavite plenjer na glavo in ga poskusite nesti 20 metrov naprej.“

Zadnjo štampljko dobimo v gostilni Švab. No, pa saj smo si jo zaslužili. Malo se ustavimo in kaj dobrega pojemo, saj smo prekolesarili že lep kos poti. Na koncu pa še po nagrado v TIC Izola, kamor vrnemo kolo.

Slika 10: Kip Šavrinke v Hrastovljah, delo Jožeta Pohlena (Vir: Domenik, 2025)

3. CILJNE SKUPINE

Naša kolesarska pot je namenjena vsem, ki uživajo v kolesarjenju in hkrati odkrivanju bogate kulturne dediščine. Z njo želimo pritegniti tako domačine kot obiskovalce ter jim omogočiti, da doživijo tisto, o čemer so morda le brali, slišali ali se učili. Želimo, da kolesarska izkušnja postane preplet kulture, zgodovine in tradicije, da jo občutite, doživite in o njej pripovedujete naprej. Naj vas pot popelje skozi zgodbe preteklosti, vonje istrske pokrajine in pristne okuse, ki jih boste ponesli s seboj domov.

3. 1. KDO BO KAJ OPRAVIL

Pri izdelavi našega turističnega produkta smo si delo razdelili. V veliko pomoč so nam bili učitelji, naši nonoti in none ter drugi vaščani, ki so nam povedali svoje življenjske izkušnje kot preprodajalci in trgovci blaga iz vasi v mesta. Pripovedovali so nam zgodbe svojih staršev in starih staršev, saj so oni v prvi osebi bili prisiljeni v tovrstno dejavnost, ki smo jo opisali v zgodbi o Šavrinki. „Kontraband“ je bil takrat način, da so si malo opomogli in izboljšali življenje ali zgolj preživeli na svoji zemlji. Gospa Reja nam je odprla vrata Hiše Vrešje in nam omogočila snemanje promocijskega spota in peko kruha. Sami pa smo poskrbeli, da:

- nalogo objavimo na spletni strani šole, en izvod bomo odnesli v Mestno knjižnico Izola in na TIC Izola,
- se pogovorimo z nonami in nonoti o življenju na vasi v preteklosti,
- nam učiteljica matematike pomaga pri graviranju našega simbola,
- nam učitelj športa pomaga pri snemanju promocijskega posnetka,
- se povežemo s Hišo Vrešje, kjer smo posneli del našega promocijskega posnetka,
- pripravimo izdelke za predstavitev na tržnici,
- nam je gospod Pavel Goja odprl cerkev v Krkavčah in nam pripovedoval o njenih posebnostih,
- nam učiteljica Franka Sakelšak posodi nošo Šavrinke,
- uredimo QR kodo za povezavo do zemljevida,
- pripravimo zemljevid poti,
- svoj turistični produkt reklamiramo na družbenem omrežju.

3. 2. TRŽENJE TURISTIČNEGA PRODUKTA

¹⁸ Pucer, A., 2005, str., 105

¹⁹ https://www.traven.si/traven/index.php?option=com_k2&view=item&id=758 (Dostop: 20. 2. 2025)

Učenci so oblikovali kolesarsko karto z opisi poti in krajev ter možnosti izkušnje, ki jo v določenem kraju lahko doživijo obiskovalci, v našem primeru kolesarji.

- Sami bomo promovirali turistični izdelek na družbenih omrežjih.
- Na turistični tržnici bomo ponudili svoj turistični izdelek čim večjemu številu obiskovalcev. Obiskovalce bomo pritegnili s kolesom sreče, kjer se bodo poskusili v eni izmed nalog, ki so jih opravljale Šavrinke.
- TIC bo poskrbel za promocijo našega izdelka v svojih prostorih.
- Ob obisku naše šole bomo naš turistični proizvod ponudili kot možnost preživljanja prostega časa v Šavrinskem gričevju.
- Učitelji mentorji bodo na študijskih srečanjih učiteljev predmetnega področja predstavili nalogo.

Na turistični tržnici bomo naš produkt predstavili na dva načina, in sicer v tiskani obliki za starejše obiskovalce, ki niso večji dela z mobilnimi telefoni, ter v elektronski obliki s skeniranjem QR kode, ki bo obiskovalce povezala z našo kolesarsko potjo in opisi značilnosti vasi ter možnostmi doživljanja načina življenja naših Šavrinke. Obiskovalcem bomo z maketami nekaterih znamenitosti vasi pričarali istrsko pokrajino. Ponudili jim bomo, da vrtijo kolo sreče in se preizkusijo v eni izmed opravil Šavrinke, npr. pranje perila, nošenje polnega plenjerja, prenašanje jajc iz ene v drugo posodo, branje pesmi, ... Obiskovalci, ki bodo delo dobro opravili, si bodo prislužili magnet s podobo Šavrinke.

3. FINANČNA SREDSTVA

Pri pripravi našega turističnega proizvoda smo naleteli na manjše stroške. Šola nam je pomagala s finančnimi sredstvi pri tiskanju zemljevidov s kolesarskimi potmi. Prav tako je priskrbel les za pripravo magnetov in plenjerjev kot nagrad za kolesarje, ki jih po vaseh vodijo Šavrinke. Zemljevide kolesarskih poti smo natisnili kar v šoli, prav tako bo šola financirala material za pripravo maket znamenitosti vasi.

Cena našega turističnega proizvoda:

Najem električnega kolesa: 40 €/dan	Škatlica v obliki plenjerja: 10 €	Magnet: 3 €	Vodenje Šavrinke: 56 €/osebo/vse vasi
--	--------------------------------------	-------------	--

4. ZAKLJUČEK

Kolesarska pot Pjan pjanin, z bičikletom kot Šavrin vas popelje skozi zaledje izolske, koprške in piranske občine. Kolesarjenje po teh poteh je pravo doživetje, pogledi se odpirajo proti morju, goram, vinogradom in oljčnikom, ki krasijo istrsko pokrajino.

Vasice na poti so si na prvi pogled podobne, kamnite hiše, nekatere skrbno obnovljene, druge pa še vedno skrivnostno zadržane pred radovednimi pogledi. Šavrinke vam ne bodo pokazale le vasi in življenja, kot je bilo nekoč, temveč vam bodo razkrile tudi številne zgodbe.

Njihovi spomini so danes zapisani in mi nanje gledamo z nostalgijo. Če bi vprašali Šavrinke, ki so to „mižerjo“ živele, bi vam verjetno povedale, da se v tiste čase ne bi želele vrniti. Skupnosti so bile povezane, a preživetje je zahtevalo nepredstavljive napore. Njihova dediščina pa ostaja – in če si vzamete čas, boste o bogati zgodovini ne le slišali, temveč jo boste tudi doživeli.

Vabljeni na kolesarsko pot Pjan pjanin, z bičikletom kot Šavrin!

Šavrinka: „Morda ne veste, kaj pomeni Pjan pjanin? To pomeni počasi, počasi. Tako boste tudi vi, počasi, a vztrajno, prikolesarili v naše „hribe“. Sedaj pa pot pod noge in veselo naprej!“

5. VIRI IN LITERATURA

1. http://twohomelands.zrc-sazu.si/uploads/articles/1448444110_Lozej_Savrinke.pdf (Dostop: 12. 2. 2025)
2. https://www.traven.si/traven/index.php?option=com_k2&view=item&id=2807:korte-cerkev-sv-antona-puscavnika&Itemid=862 (Dostop: 12. 2. 2025)
3. <https://www.kastelir.eu/sl/Domov> (Dostop: 12. 2. 2025)
4. <https://www.piran.si/objava/238698> (Dostop: 12. 2. 2025)
5. <https://traven.si/nova/okolinas/sv-peter> (Dostop: 12. 2. 2025)
6. <https://traven.si/nova/okolinas/sv-peter> (Dostop: 12. 2. 2025)
7. <https://foto-zgodbe.blogspot.com/2016/09/hisa-vresje-zivi-muzej-v-krkavcah.html> (Dostop: 13. 2. 2025)
8. Pucer, Alberto 2005: Popotovanje po Slovenski Istri, Koštabona, Libris, Koper
9. <https://www.kp.sik.si/kocjanciceva-soba/prvi-poet-slovenske-istre/> (Dostop: 13. 2. 2025)
10. https://sl.wikipedia.org/wiki/%C5%A0marje,_Koper (Dostop: 13. 2. 2025)
11. Povzeto po oglasni tabli pred župnijsko cerkvijo Marijinega brezmadežnega spočetja v Šmarjah (Dostop: 13. 2. 2025)
12. Pucer, Alberto 2005: Popotovanje po Slovenski Istri, Marezige, Libris, Koper
13. <https://visitkoper.si/locations-marezige/> (Dostop: 20. 2. 2025)
14. Pucer, Alberto 2005: Popotovanje po Slovenski Istri, Sveti Anton, Libris, Koper
15. Pucer, Alberto 2005: Popotovanje po Slovenski Istri, Sveti Anton, Libris, Koper
16. <https://radiokoper.rtvsl.si/clanek/novice/stara-sola-v-sv-antonu-ostaja-namenjena-krajanom/438312> (Dostop: 20. 2. 2025)
17. <https://ekopercapodistria.si/nasi-kraji/sveti-anton-sticisce-bogate-kulture-zgodovine/> (Dostop: 20. 2. 2025)
18. Pucer, Alberto 2005: Popotovanje po Slovenski Istri, Hrastovlje, Libris, Koper
19. https://www.traven.si/traven/index.php?option=com_k2&view=item&id=758 (Dostop: 20. 2. 2025)

5. 1 Seznam fotografij

Slika 1: Logo turističnega izdelka	7
Slika 2: QR koda zemljevida kolesarskih poti	8
Slika 3: Tonina hiša (Vir: Antolović, 2025)	9
Slika 4: Ob ognjišču (Vir: https://traven.si/nova/okolinas/sv-peter)	9
Slika 5: Priprava kruha v Hiši Vrešje (Vir: Charpentier, 2025)	10
Slika 6: S kolesom do Hiše Vrešje v Krkavčah (Vir: Charpentier, 2025)	10
Slika 7: Šavrinkina dobrodošlica v Koštaboni (Vir: Mikin, 2025)	11
Slika 8: „Tradicija v trendu“ tudi v arhitekturi, (Vir: Mikin, 2025)	11
Slika 9: Cerkev v Svetem Antonu (Vir: Mikin, 2025)	13
Slika 10: Kip Šavrinke v Hrastovljah, delo Jožeta Pohlana (Vir: Domenik, 2025)	14

6. PRILOGE

Priloga 1: Spremnna beseda ob videoposnetku

Priloga 2: Soglasje za sodelovanje v projektu Turizmu pomaga lastna glava

Priloga 3: Zemljevid kolesarskih poti z opisi

Priloga 4: Seznam društev za vodene ogleda po vaseh

Priloga 5: Kartonček za žige